

I KIVITAR: „Lihtne on last võltsi lausega teatrist sootuks peletada.“

lugada Tuutu lugu — ning kui huvi pakub, siis kuskil teatris see lavale tuua,” meenutab ta. „Pakkuski huvi ja laval ta nüüd on. Ent Valteri loodud lavastada pole kerge. Tema teostes — näiteks Pokud, isand Tuutu, aga ka tema illustreeritud Sipsik — puudub konflikt, läbiv tegevustik, suhete arengu järgnevus, ühesõnaga kõik, mis teatrilavastuse dramaturgias üldiselt justkui abc peaks olema. Need on vaja peenetundeliselt juurutada või siis jäädagi selle juurde, et tasakesi, tundetargalt, jälgida käpajälgi lumisel metsateel. Lihtsakoelist lustitükki neist õrnarmsatest teostest komponeerida oleks vanameistri loodud tegelaste suhtes alatu tegu. Õnneks hoiavad Valteri tublid pärijad nende teoste võimalikul kasutamisel pilku peal.“

Lavastajaid, kes tahaksid jutustada lugusid lastele, pole kunagi olnud ülemäära palju. Kas lastele lavastamine on selle võrra tänamatum, et nemad ju kriitikat ei kirjuta ja lavastajat käekõrval parnasile ei vii? Või on põhjus ka selles, et lapsvaataja on pööraselt aus ja teda petta pole võimalik — sestap on ka lavastaja vastutus suurem?

„Lastele siira ja eetilise kultuurilise ninaesise pakkumine läbi teatri on üpris ajamahukas ja keeruline ülesanne, suur töö kogu meeskonnale, kelle lavastaja endaga koosloomesse kaasa kutsub,” pakub Kati vastuseks. „Iga lavastaja seda suurt vaeva võtta ei tahagi. Head lastelood on lihtsalt tehniliselt keerulisemad, mängulisemad ja nõuavad enam fantaasiat, kui täiskasvanutele mõeldud lavalood. Lihtne on last võltsi, odava ja lohaka lavastusega teatrist sootuks peletada nii, et temast suureks saades meie teatripublikuna järelkasvu ei saagi. Vastutus on suur.“

Laps küsib alati: miks?

Lastelavastuste puhul näib tõusvat üsna palju küsimusi, mis tegijaile peavalu tekitavad. „Tänapäevases teatris on ju veider vaadata, kui täiskasvanud näitleja hakkab mängima peenikese häälega Sipsikut või kuueaastast Marti, Anu, või siis kehastub tões ja meeles juurselleriks või baklažaaniks,” mõtiskleb Kati. „Laps saalis, nagu ka näitleja proovide ajal, küsib lihtsalt: miks? Ja vastus peab olema ilmselge, loogiline, ainuvõimalik. Seega on palju peamurdmist, kuidas kõik asjaolud dramaturgiliselt ja mängulaadis klappima saada nii, et tekiks tervikmaailm. See on iga protsessi puhul absoluutsest nullist alustamine, et tulemuseks oleks täpne nn rätsepaülikond, mitte tarbekaup ehk kommerts.“

Teater, vastupidi Disney animatsioonide formaadindusele, võiks pakkuda lastele meelelahutuse asemel teatri võlumaailma kogemise tunnet hetkes,

Salajase teatri- pööningu lugu

Eesti Rahvusooperi kammersaalis mängitakse Kati Kivitari muusikalist lastelavastust „Isand Tuutu ja salajane teatripööning“, mis põhineb Edgar Valteri lastejutul „Isand Tuutu ettevõtmised“.

Lavalugu hakkab hargnema, kui jõulupeoks head materjali otsivad esto-tonlased satuvad teatri pööningule. Lahti rullub muusikaline seiklus Isand Tuutust ning kahest kratist, kes hakkavad teatri pööningul tegelema heategevusega. Mida jutustavad meile pööningul olevad asjad, mida on meil nendelt õppida? Loo käigus tutvuvad lapsed mitme olulise mõttega: nõrgemat tuleb märgata, ausus on auasi, oma perest ja kodust tuleb hoolida ja omi peab hoidma. Kõike seda ühendab Ove-Kuth Soosaare komponeeritud muusika elavas esituses.

Laulutekstide autor on Leelo Tungal, valguskunstnik Anton Kulagin ning nukumeister Evelin Vassar. Mängivad Mart Madiste või Urmas Põldma, René Soom või Aare Kodasma ning Janne Ševtšenko või Kadri Nirgi. Krutat kehastab Rauno Kaibiainen, Kratat Merilin Kirbits.

Gabriela Urm

„Just saladus on minu meelest see, mis teeb teatrist teatri.“

ruumis, teistega jagatult, arutleb Kati. „Mind köidab, kui teatriloo sees on hellust ja hoidmist ja siirust, kui see räägib meiega tasasel häälel ja otse just sellest, millest unistame ja millel on päriselt väärtus, inimeseks olemise mõõde. Ja, muide, lapspublikut kipuvad tegijad sageli alahindama,“ lisab ta. „Minu meelest mõistavad lapsed ka väga tinglikku teatrit. Sageli ka nn lõpetamata lauseid. Neil pole fantaasia ja mängumaailm veel ununenud, vaim on valmis vastu võtma palju rohkematki, kui kultuuriliselt välja kujunenud täiskasvanuil.“

Seda, milline on läbinisti hea lasteteater, näikse Kati unepealt teadvat. „Allahindlusteta, peenelt komponeeritud, fantaasias pillav, tehniliselt filigraanne, võltsivaba ja oma saladusega,“ pakub ta. „Just saladus teeb minu meelest teatrist teatri. Selle puudumisel ei tahaks tegijad teha ega oleks vaatajatel õieti midagi vaadata.“